

مَثروی ها ۛۛۛ کردنی لیرۛی تورکی ... لوقمان ئا بۛۛاخی

دوای کودۛۛ تا کۛی ۛۛ ۛۛۛ موزی ۛۛۛۛۛ، باری ئا بوری تورکیا ۛۛۛ ۛۛ ۛۛۛ ۛۛۛ لۛۛ دابۛۛزین بوۛۛ کۛۛ ۛۛۛیرانۛۛکی ئا بوری زۛۛر قوۛۛی لۛۛ ناو تورکیادا دروستکردوۛۛ کۛۛ کاریگۛۛری نۛۛۛۛنی بۛۛرچاوی لۛۛسۛۛر لیرۛی تورکی دروستکردوۛۛ وۛۛ ئۛو هۛۛمو دابۛۛزینۛۛ بۛۛ هۛۛمو پۛۛوۛرۛکۛ، زاراوۛی (هاۛۛۛکردن) ی لیرۛی تورکی پۛۛ بۛۛ پۛۛستیۛۛتی و تا ئۛستاش هاۛۛۛکردنی لیرۛی تورکی بۛۛرۛدوامۛۛ.

شایانی باسۛۛ، هۛۛر لۛۛ سۛۛۛرۛتای دروستبونی تورکیاوۛۛ، بۛۛهۛی دواکۛۛوتویی و ناسۛۛقامگیری ئۛو وۛۛاتۛ و حوکی عۛسکۛۛری تیایدا، لیرۛی تورکی یۛۛکۛک بوۛۛ لۛۛ دراوۛۛ بۛۛ بۛۛهاکان لۛۛ بازاراۛۛکانی جیها ندا.

پۛۛشتر بۛۛهای لیرۛی تورکی بۛۛ پاوۛۛندی ئیستۛۛرلینی و فرانکی فۛۛۛۛۛنسی بۛۛراوردئۛۛکرا. بۛۛۛۛام ئیتر لۛۛ ساۛی (ۛۛۛۛۛ) وۛۛ بۛۛراوردی بۛۛهای تورکی بۛۛ دۛۛلاری ئۛۛمریکی دۛۛکرا و لۛۛو کاتۛۛدا ۛۛ دۛۛلار = ۛۛۛۛۛ لیرۛی تورکی.

لۛۛو کاتۛۛوۛ لیرۛی تورکی ساۛۛ لۛۛ دوای ساۛۛ وۛو لۛۛ دابۛۛزین بوۛۛ کۛۛ دابۛۛزینۛۛ بۛۛرچاوۛۛکانی لۛۛ دوای ساۛی (ۛۛۛۛۛ) وۛۛ دۛۛستی پۛۛکرد و بۛۛم شۛۛوۛیۛۛی خوارۛوۛ لیرۛی تورکی ساۛۛانۛۛ لۛۛ دابۛۛزیندا بوۛ:

ساۛی ۛۛۛۛۛ - ۛۛۛۛۛ دۛۛلاری ئۛۛمریکی = ۛۛ لیرۛی تورکی
ساۛی ۛۛۛۛۛ - ۛۛۛۛۛ دۛۛلاری ئۛۛمریکی = ۛۛ،ۛۛ لیرۛی تورکی
ساۛی ۛۛۛۛۛ - ۛۛۛۛۛ دۛۛلاری ئۛۛمریکی = ۛۛ،ۛۛ لیرۛی تورکی
ساۛی ۛۛۛۛۛ - ۛۛۛۛۛ دۛۛلاری ئۛۛمریکی = ۛۛ لیرۛی تورکی
ساۛی ۛۛۛۛۛ - ۛۛۛۛۛ دۛۛلاری ئۛۛمریکی = ۛۛۛۛۛ لیرۛی تورکی
ساۛی ۛۛۛۛۛ - ۛۛۛۛۛ دۛۛلاری ئۛۛمریکی = ۛۛۛۛۛ لیرۛی تورکی
ساۛی ۛۛۛۛۛ - ۛۛۛۛۛ دۛۛلاری ئۛۛمریکی = ۛۛۛۛۛۛۛۛ لیرۛی تورکی
ساۛی ۛۛۛۛۛ - ۛۛۛۛۛ دۛۛلاری ئۛۛمریکی = ۛۛۛۛۛۛۛۛۛ لیرۛی تورکی
ساۛی ۛۛۛۛۛ - ۛۛۛۛۛ دۛۛلاری ئۛۛمریکی = ۛۛۛۛۛۛۛۛۛۛ لیرۛی تورکی

لۛۛ کانونی یۛۛکۛۛمی ساۛی ۛۛۛۛۛ دا ئۛو یاسایۛۛ پۛۛسۛۛند کرا لۛۛلایۛۛ پۛۛرلۛۛمانی تورکیوۛۛ کۛۛ شۛۛش سفری بۛۛردۛۛم لیرۛۛکۛۛ لابیرۛۛت. بۛۛ نمونۛۛ، شۛۛش سفرۛۛکۛی ۛۛۛۛۛۛۛۛۛ یۛۛک ملیۛۛن لیرۛۛکۛۛ لابیرۛۛت و تۛۛنها بۛۛ ۛۛ یۛۛک لیرۛی تورکی حساب بکرت و هۛۛر لیرۛیۛۛکیش یۛۛکسان بۛۛت بۛۛ ۛۛۛۛۛ

قروشی تاز و ناوی ئم لیر ییش گډ درا ب "لیر ی تاز ی تورکی" و ل س ر ت ای سا ی ۲۰۰۵ دا تا ک ت ای سا ی ۲۰۰۸ ب ق ناغی گواستند و ل لیر تورکی ک ن ک و ب لیر تاز تورکی ک دا بنر ت.

ب م ام دوا ی و ل سا ی ۲۰۰۹ دا جار ک یتر نا و ک یان ل لیر ی تاز ی تورکی و گ ډ ی ب لیر ی تورکی و قروشی تاز ی تورکی ب قروشی تورکی.

ه ب ت ل تورکیا دا ک یاسا تیایدا س ر و ر نی، پش سوی و نا ئارامی با ی ب س ر و و ت ک دا ک شا و و مافی ۲۵ پتر ل ملی ن کورد و ه مو ئ و ان ی ک تورکی نین پ ش ل کرا و، ل و و ت دا ک ش فینی ت و گ ز پ رستی با د س ت، جیا وازی و دا ب ش بون و پ ر شو ب ل اوی بو ب واقعی ژیا نی ئ ژا نی ک م گ ای تورکی ک ت نانت ک ش م ک ش و د ژا ی تی ل ناو خودی تورک کان خ یشیا ندا ب ل و و با و و ز ا ب س ر هارم نی و ناشتی و پ ک و ژیا ندا، ئ و و ت ب ر د و ام ل ق یرانی قو دا ئ ب ت ب ت ای ب تی ق یرانی ئابوری و سیاسی ک ب ر د و ام ب ئ ا است ی خراپ و خراپتر دا یشتو.

و ل ب ر ئ و ی هیچ یف ر م کی جدی ئابوری و سیاسیش ل و بارود خ نا ئارامی ی تورکیا دا پیاد ن کرا و، ب ی ل ابردنی ئ و ش ش سفر یش دادی ئابوری تورکیای ندا و ن ی توانی ب ها ب لیر پ یدا بکا ت و.

ئیدی ل سا ی (۲۰۰۵) و ل لیر ی تورکی ب مش و ی ی خوار و ه ر ل دا ب زیندا بو:

سا ی ۲۰۰۵ - ۱ د لاری ئ مریکی = ۱،۳۰ لیر ی تورکی
سا ی ۲۰۰۶ - ۱ د لاری ئ مریکی = ۱،۴۳ لیر ی تورکی
سا ی ۲۰۰۹ - ۱ د لاری ئ مریکی = ۱۵۵ لیر ی تورکی
سا ی ۲۰۱۲ - ۱ د لاری ئ مریکی = ۱،۷۹ لیر ی تورکی
سا ی ۲۰۱۵ - ۱ د لاری ئ مریکی = ۲،۷۲ لیر ی تورکی

ب م ام ل سا ی ۲۰۱۶ و ل دوا ی کود ت اک و، دخی ئابوری تورکیا زیاتر ت کچو و ئابوری تورکیا دا ب زینی زیاتری ب خ ی و بینی ک ل سا ی ۲۰۱۶ دا، ۱ د لاری ئ مریکی = ۳،۰۲ لیر ی تورکی.

ل ناو پارت ک ی خ یدا ب ه ی لاساری و تاک و ی و گ ډ ند ی ئ ر د گان و ک س نزیک کانی خ ی و، ئ ندامانی حیز ب ک ی خ یشی ل ی دورک و تن و ل حیز ب ک ی جیا بون و و حیزبی نو یان دام ز راند.

ئەوان ئندامانى دەستى دامزەرنى ئاكاپ بون و بەھىوا بون
لەۋى كە ئۆردەگان مەبەستى بەت چاكسازى جدى بىكات بە چارەسەركردنى
ئەۋ قەيرانانە.

ئۆردەگان بەمەشەۋ نەۋەستا و دەستورى ۋەلاتى كەي گەي بە ئەۋى
ھەمو دەسەلاتى كەنى دەۋەت لە خەيدا كەبكاتەۋە.
زەرەك لە ۋەۋەچونەكان سورن لەسەر ئەۋى ئەۋ " كودەتايە " شانەيەك
بە ئۆردەگان خەي سىنارىيەكانى بە دانابو ۋە ھەرخەيشى جەبەجەي كرد
چونكە " كودەتاكەي " كرد بە بيانو ۋە بە پەزىشەنەنەۋە بە لەدان و
لەناوبردنى ئەپەزىسيەن و نەيارەكانى، بە تايىبەتى ئەۋانەي كە بە
ئندامانى (بزوئەۋى گويەن) تاۋانباريەكردبون.
ئەۋانەش و سەركردە كوردەكانى (ھەدەپە) یشى بە بيانو و تاۋانى
ياساى تىرەريزمەۋە خستە زىندانەۋە كە تاۋانى بە بنەما ودرۆستكراو
و بە بەگەبون.

بە ئەۋى سەرنجى دەنگى كوردەكان بەلەي خەيدا رابكەشەت و لانىكەم
دەنگ بەكاندەيدەكەي جەھەپە نەدەن، لە دۋاى ھەبەزاردنى ۳۱ى ئازارى
۲۰۱۹، حكومەتى توركيە گەشەگىرى لەسەر عەبدۋە ئەجەلان، رەبەرى
پارتى كەكارانى كوردستان، ھەگەرت و رايگەيەند، لەمەۋدۋا
پارەزەكانى ئەجەلان ھەر كاتەك بيانەۋەت دەتۋان سەردانى
ئىمبارەي بەكەن.

بەمەم كوردەكان كە يەكلاكارەۋەي ئەنجامى ھەبەزاردنى شارەۋانەكان
بون، بەتايىبەتى لە ئەستەنبۋەدا، بەمە ھەنەخەتەتەن و لە ئۆردەگان
و كارە توندوتىژى و شەقەنيەكانى ئەمەندە تۋە و بەزار بون،
ئەمجارە دەنگيان بە حەزبەكەي ئۆردەگان نەدا كە ئەمە يەكەك بو
لەھەكارە سەركەيەكانى شەكستەنەنى ئۆردەگان و حەزبەكەي لە
ھەبەزاردنى شارەۋانەكانى شارە گەۋرەكانى توركيەدا، بە تايىبەتى
دەئەندنى ئەستەنبۋە كە ئاكاپە بە قەۋەي خەي دەزانى و شوۋەنى
لەدايەكونى ئۆردەگانە.

ئەم شەكستە چاۋەۋانكراۋ جەگە لەۋەي دەسەلاتى ئاكاپەي لە
ئەستەنبۋەدا كەمكردەۋە، ھەمو گەندەي، دزەۋى و شەكستەكانى
ئۆردەگانى لە ناو توركيە و لە نەۋەكەمەگەي نەۋدەۋەتەشدا خستە
ۋەۋ.

سەي ۲۰۱۹ ھەيەكە تىرە لىرەي توركى بەخەيۋە بىنى نرەي كە لە
سەدە ۱ دەلارى ئەمريكەي بە بەراۋرد بە لىرەي توركى زياتر
بەرزەۋە و يەك دەلارى ئەمريكەي ھەۋتەي بەھەي ۵،۶۸ لىرەي توركى بو.

ھەبەتە شەكستى سەسەتە تاكەۋى وديكتاتورىيەكانى ئۆردەگان لە

ناوځ و دږو و دا ، ب تايې تي شکستی ه مو ش ګانی ئ رد ګان ل
دږو و ی تورکیا ، ق یران ټا بوری ګانی تورکیای ز ر قو ترکړد ټو
و ئ م ندي تر لیر ی تورکی شکاند ل ګ یشیدا چ ندين قات چار ی
ئ رد ګانی ناشرین و دز و کردو .

ب و هیوای ی بتوان ټ د ست بګر ټ ب س ر سامان ټ سروشتی ګانی ئ و
و ټا تان دا و ئ و سامان ټ سروشتیان ټ ب کار به ټ ټ ب بوژاندن و ی
ټا بوری تورکیا و دراو ګ ی ، ئ رد ګان ګ و ټ دروستکردنی چ ند
ګروپ کی ئیسلامی تیر ریست ب ب کار ه ټ نانیان ل ش و پ لامار و
دا ګیرکردنی و ټا تانی دراوس و ه ر م ګ

ل ه مان کاتیشدا ئ یویست ئ و ش ټ ټ دږ کیان ټ ب کار به ټ ټ ب
بزواندن س زی ش ټ ټ ګان و م شغو ګردنی خ ګ کی تورکیا ب
(دوژمن ګانی دږ و) ب تايې تي کورد ، ګ ب رد وام دژای ټ تیکردنی
کوردی ل و تار ګانیدا ب کار د ه ټا و ب ب ر ګ ئیسلامی ګ یشی و
ئ یویست ب ب ټ ټوبال ر ی دروستکردن و ی ئیمپرات ر ی تی عوسمانی
ختو ګ ی ه ستی ش ټ ټ ګانی حیز ب ټ ټ و ټ یی ګ ی ناو تورکیا بدات ،
ب و هیوای ی ل و ش و دا ګیرکاریان ټ س ر ګ و تن ب د ست به ټ ټ
ول و ټ ګ ی و ل ل ناوځ دا داب زینی ش عبی ټ ګ ی بو ست ټ ټ یان
سنورداری بکات ب ئ و ی ل ه ټ ټ ټاردنی داهاتوی تورکیادا ،
چار ګیتريش حوکی تورکیا ب ګ و ټ و د ستی خ ی و حیز ب ګ ی .

ل ټ استیدا ، ئ و ش و دا ګیرکاریان ټ ن ګ ه ر ئ و ئامانجان ی
ټ پ ګا ب ګو ټا بوری تورکیای ز ر تر ش واند و خراپتری کرد ګ ل
ئ نجامی ئ و شدا لیر ی تورکی داب زین ګ کی زیاتری ب خ ی و بینی .
تا کاتی توسینی ئ م ئارتیک ټ ګ ګ تایی تشرینی دوه می (۲۰۲۰) ،
ب های لیر ګ و ا ه ی کردو ګ ټ ټ ټ لاری ئ مریکی هاتوی ٨٬٢٦
لیر ی تورکی .

ب ټ م ګ ش ګ ټ نه ها ه ر ګ ش ی داب زینی لیر ګ نی ګ
و ستاندن و ی ب نی و هیچ هیوای ګیش نی ب و ی ګ چار ګیتر
لیر ی تورکی ب رز ب ټ و ، ب ګول و دای ګ ئ رد ګان ، ج ګ ل و ی
ګ س ر کرد ی کی ش ټ ټ ټ و ګ ند ټ ، هیچ ټ شو ټ ګ کی ټا بوری ټ است و
دروستی ن ګر ټ ټ ب ر ب چار س ر کردنی ها ی لیر ګ ی ګ ب ه ی
ئ م و ، ز رین ی و ب ر ه ټ ر ټ بیان ګان ، و ب ر ه ټ نانیان ل
تورکیادا و ستاندو و ب ه ی پش و ی ، نا ئارامی و ناس قام ګیر ی و ،
تورکیایان ب ج ه ټ شتو .

ب س رنجدان ل م ژوی لیر ی تورکی ل سا ی (۱۹۴۶) و ه ټ تا کو

نېستا، يېکک لې فاکتور سړکي کاني قيرانه نابوري کاني تورکيا و باري نابوري خپلې تورکيا پيو ندي بېو ناسقامگيريې ناو تورکيا و نېو مېنتايتي شقينيې ژمې يېک لېدواي يېککاني تورکيادايې هېو و هېي ک و وکو پندي پشيني کوردي نېفرموت: "وکو کري دېز وان، حېز بې تېيني خېان و زېري ساحېيان دېکېن."

لې کاتېکدا ک (نازيېت) و (فاشيېت) لې هېمو دنيا دا مېحکوم نېکرت، بېام لې تورکيادا زياتر برېوي پېدارو و پيادېکراو. بې واتايېکي تر، نېوان شقينيېت، گېزېرستي و ق و کينيې تورککېکان بېرامبېر بېوانېي تورک نين بې نېندازېيک بېرچاوي لې کردون کې خېشويستي تورکيايان لېبېرچېتېو و بېرژوېندي تورکيايان کردېتې قورباني تېرکردني هېستې شقينيې و گېزېرستانېکېيان و تېنها تېرکيزيان لېسېر بې کېم و وانين و چېوسانندنېوي نېوانېي کې تورک نين.

سوديان لې نېزموني تېبايي وپېکېو ژيانې وېتاني نېوروپا نېکردو کې نېيانېوت بېن بې نېندام لې يېکېتېکېيدا و لې بېريان چېتېو کې نېو ماېي ناشتي تېدا نېبت کېس ئيسراحېتي تېداناکات و بې تېرکردني ئيگې نېخېشکېيشيان تورکياشيان وېرانکردو و خېيشيان هېچ کاتېک ناشتي و ئاراميان بېخېيانېو نېبينيو.

هېتاکو لې تورکيادا نېز لېمافي مرېق، ئازادي دېرېين، نېز لې جياوازيېکان نېگيرت و فېري پېکېو ژيان نېن، نابوري تورکيا هېر لې قېيراندا دېبت، ليرېي تورکي هېر لې دابېزيندا دېبت، برسېتي و بې ئيشي سيماي ژيانې نېژانېي زېري خېلېکي تورکيا دېبت و نېستېمېش يېکېتي نېوروپا تورکيا بې نېندام وېرېگرت کې ياسا تيايدا سېروېرنيې و مامېرکوني شقينيېن، گېزېرستيېن و پېشېلکردني مافي مرېق واقيعي ژيانې نېژانېي خېلېکېيېتي.

بې نوسيني نېم ئارتيکې سود لېم سېرچاوانې وېرگيرو: ويکيپيډيا، بې بي سي، العربية.

لوقمان ئابېاخي: نېندازيار، چالاکفان و نوسېر.

لوقمان ئابېاخي، نېندازيار، چالاکفان و نوسېر.

28/10/2020

